

Sekeldused lennujaamas

Kristjan on lapsest saadik olnud hea suhtleja ja tänu keeleandele omandanud võõrkeeli kerge vaevaga. Seetõttu otsustab ta ülikooli minnes õppida turundust, sest sõbrad iseloomustavad teda kui inimest, kes suudaks isegi eskimole jääd müüa. Ülikooli suvevaheaegadel käib Kristjan Ameerikas raamatuid müümas ning igal aastal kuulub ta seal müügitulemuste poolest viie parima sekka – ühel aastal saavutab ta lausa esikoha.

Kristjan lõpetab ülikooli *cum laude* ja jääb silma mitmele ettevõtjale. Ta otsustab vastu võtta pakkumise mainekalt ekspordiga tegelevalt ettevõtjalt, kes otsib müügijuhti välisturgudele. Kristjanile tundub amet atraktiivne, sest see eeldab sagedasi välislähetusi. Talle meeldib reisida ja maailma avastada.

Uuel töökohal läbib Kristjan toodete ja müügistrateegiate kiirkoolituse. Esimese ülesandena saadetakse ta välislähetusse, kus ta peab tutvustama koostööpartnerile uut toodet. Tööandja ostab talle lennupiletid ja kolleegist müügispetsialist räägib, et koostööpartneri ostujuhile meeldib väga Vana Tallinn ning teised müügijuhid on kinkinud seda jooki müügiesitlusi tehes. Kristjan otsustab soovitus järgida ja ostab kohalikust poest eridisainiga 200 ml pudeli Vana Tallinna, sest lend väljub varahommikul ja ta ei ole kindel, kas lennujaama poed on sel ajal avatud. Kuna sihtkohta ei ole otselendu ja ümberistumisaeg on lühike, otsustab Kristjan reisida ainult käsipagasis, vältimaks riski, et äraantav pagas jääb maha.

Lennujaama turvakontrollis suunatakse tema pagas järelkontrolli. Turvatöötaja avastab Vana Tallinna pudeli ja selgitab, et käsipagasis on vedelike maksimummaht 100 ml ühe anuma kohta. Kristjan üllatub, sest eelmisel aastal Ameerikas käies sai ta kaasa võtta suure veepudeli ja hiljuti oli ka meedias pealkiri, mille kohaselt kaob käsipagasis vedelikele kehtiv 100 ml piirang. Turvatöötaja selgitab, et leevendused kehtisid kuni 2024. aasta 1. septembrini, kuid pärast seda taastati varasemad piirangud.

Kristjanile antakse kolm valikut: visata jook ära, juua see kohapeal ära või registreerida see eraldi äraantava pagasina. Ärev ja aja pärast mures Kristjan otsustab joogi ära juua, et mitte head märjukest raisku lasta ja lennust maha jääda, sest turvakontrolli järjekord on pikk ning selle uuesti läbimine aeganõudev. Tagatipuks loodab ta, et see tagab lennukis hea une.

Pardaleminek toimub gruppide kaupa ning igale reisijale on lubatud üks käsipagasiühik (nt väike kohver) ja üks isiklik ese (nt sülearvutikott). Kristjani kohver vastab nõuetele. Kui tema grupp pardale kutsutakse ja ta näitab oma pardakaarti, selgitab teenindaja, et lennuk on täis ja kõik käsipagasid ei mahu salongi. Teenindaja asub Kristjani kohvrile paigaldama pagasilipikut, et registreerida see äraantava pagasina. Kristjan ärritub ja ütleb valju häälega: „Te diskrimineerite mind! Ma ei anna seda kohvrit ära! Minu kohver on lubatud mõtudes ja kaalus! Lasksite varem pardale inimesi, kellel oli lubatud rohkem pagasit, ja nüüd võtate ainult ühe kindla kohvritootja kohvreid ära!“

Kristjan tõmbab jõuliselt kohvri enda juurde tagasi, mille peale teenindaja kukub ja tema sõrm, mis oli jäänud lipiku külge kinni, tuleb liigesest välja. Kaasteenindaja vajutab häirenuppu ja asub kolleegi aitama. Nähes aga vigastatud sõrme, ta minestab. Kohale saabuvad lennujaama julgestustöötajad. Nad leiavad maast kaks naistöötajat ning nende juurest Kristjani, kelle kohta öeldakse, et see joobes mees ründas neid. Turvatöötajad viivad Kristjani turvaruumi, kuhu kutsutakse ka politsei. Politsei teeb esmased menetlustoimingud, kuid jätab seejuures Kristjani

joobe tuvastamata. Kristjan selgitab olukorda, kuid selleks kulub aega ja ta jääb lennust maha. Pärast seletuste andmist lubatakse Kristjanil lahkuda.

Taksoga koju sõites nutitefonis uudiseid sirvides näeb Kristjan pealkirja „Joobes mees ründas lennujaama töötajaid“. Uudisele on lisatud kaasreisija tehtud video, kus kaks teenindajat on pikali maas ja Kristjan turvameeste haardes. Lisatud on kaasreisija kommentaar, mille kohaselt agressiivne joobes mees ründas lennujaama töötajat. Koju jõudes saab Kristjan lennufirmalt e-kirja selle kohta, et talle on määratud kahe aasta pikkune lennukeeld, selle õiguslikku alust ei ole kirjas märgitud. Kristjan on šokis.

Lugu kajastatakse meedias laialdaselt, sest sellised uudised müüvad. Kommentaarid on teravad. Seetõttu otsustab ka prokuratuur alustada kiiresti menetlust, et mitte pälvida meedia ja kommentaatorite pahameelt. Kuna see on Kristjanile esimene sekeldus õiguskaitseorganitega, siis pakutakse talle võimalust lõpetada menetlus oportuuniteediga tingimusel, et ta maksab 500 eurot vabalt valitud heategevusorganisatsioonile ja vabandab kannatanu ees. Kristjan keeldub, ta usub, et see tähendaks süü tunnistamist ning kahjustaks tema seinist laitmatut mainet. Kristjan leiab, et teda diskrimineeriti ning lennufirma määratud lennukeeld on ebaseaduslik, kuna sellel puudub õiguslik alus. Lennukeeld tähendab talle ka senise töökoha kaotust.

Kuna pooled kokkuleppele ei jõua, siis liigub asi üldmenetluses maakohtusse, kus Kristjanile esitatakse süüdistus avaliku korra raskes rikkumises ja kehalises väärkohtlemises. Süüdistuses märgitakse, et Kristjan oli joobes. Viimase tõendamiseks esitatakse lennujaama turvakaamera salvestis, millelt on näha, et Kristjan joob Vana Tallinna, ning kaasreisija ütlused, kus märgitakse, et Kristjanil olid lõhnad juures. Kristjani kaitsja vaidleb süüdistusele vastu ja taotleb kohtult ka lennukeelu tühistamist.

Oled kohtunik. Sinu ülesandeks on lahendada kaasus. Kaasuse lahendamisel tugine eeskätt Eesti Vabariigi põhiseadusele.

Abistavad küsimused

1. Kas Kristjanit diskrimineeriti, kui tema kohvrit ei lubatud pardale?
2. Kas lennujaam on avalik koht?
3. Kas Kristjan on objektiivselt täitnud kuriteokoosseisud või on tegu halbade asjaolude kokkulangemisega? Kas kohvri jõuline tõmbamine on kehaline väärkohtlemine? Kas joobe tõendamiseks piisab turvakaamera salvestisest ja kaasreisija ütlustest?
4. Kas lennufirmal oli õigus määrata Kristjanile kahe aasta pikkune lennukeeld? Kas lennukeeld on lisakaristus? Kas kohtul on võimalik lennukeeld tühistada?
5. Kas oportuuniteediga nõustumine tähendab süü tunnistamist?
6. Kui leiad, et Kristjan on esitatud süüdistuses süüdi, siis milline oleks õiglane karistus? Kas karistuse määramisel tuleb arvestada varasemat elukäiku, sealhulgas asjaolu, et Kristjan ei ole varem õiguskaitseorganitega kokku puutunud?